

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 23782/20 ve 40731/20)

KARAR

Sözleşme'nin 10. maddesi • Haber ve görüş alma özgürlüğü • İdarenin aracılığı olmaksızın tutuklulara posta yoluyla gönderilen gazete baskılarına, öngörülen yasal usuller göz ardı edilerek ceza infaz kurumu makamları tarafından el konulması • Ceza infaz kurumlarında yayınların alınmasına ilişkin olarak alma şekli ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin iki farklı içtihat yorumu • Ceza infaz kurumu makamlarının içeriğin tehlikeliliğine ilişkin ayrıntılı bir inceleme yapmasını ve geri kalan kısmın ilgili kişiye verilmesi için sorunlu bölümlerin silinmesini gerektiren Kanun'a uygun olarak tutuklulara gönderilenlere ilişkin ilk içtihat • Avrupa Mahkemesinin bu ilkeleri *Mehmet Çiftçi/Türkiye* kararında benimsemesi • Posta yoluyla gönderilenler veya idarenin aracılığı olmaksızın ziyaretçiler tarafından Kanun'a aykırı olarak teslim edilenler hakkında ikinci içtihat • Yayınlar, bunların denetlenmesinden kaynaklanan iş yüküne ve teröristler arasındaki iletişimi önleme ihtiyacına dayalı olarak el konulması • Anayasa Mahkemesi, somut olayda, ikinci içtihat çizgisini uygulayarak, yayınlara sistematik olarak tehlikeli içerikleri nedeniyle değil, yasa dışı alınmaları nedeniyle el konulmasını haklı çıkarıyor gibi görünmektedir • Ulusal makamlar tarafından, tatmin edici bir gerekçe sunmadan, ihtilaf konusu içerikle bağlantı kurabilecek ve vardıkları sonuçları Avrupa Mahkemesi ve içtihat hukukunun birincil çizgisi tarafından belirlenen kriterlere dayandırabilecek bir gerekçelendirme olmaksızın alınan kararlar • Belirtilmeyen sorunlu kısımların çıkarılmasından sonra yayınların olası teslimi • Söz konusu menfaatlerin yeterli düzeyde dengelenmemesi ve idarenin herhangi bir suiistimali önleme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi • Gerekçelerin ilgili veya yeterli olmaması

STRAZBURG

18 Temmuz 2023

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2023. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Osman ve Altay/Türkiye davasında,

Başkan

Arntfinn Bårdsen,

Hâkimler

Jovan Ilievski,

Egidijus Kūris,

Saadet Yüksel,

Lorraine Schembri Orland,

Diana Sârcu,

Davor Derenčinović

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Dorothee von Arnim’in katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Suriye vatandaşı Abdulmenaf Osman ile Türk vatandaşı Mehmet Altunç Altay’ın (“başvuranlar”), sırasıyla 3 Haziran 2020 ve 24 Ağustos 2020 tarihlerinde, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca Mahkemeye yapmış oldukları başvuruları (no. 23782/20 ve 40731/20),

Sözleşme’nin 10. maddesine ilişkin şikâyetin Türk Hükümetine (“Hükümet”) bildirilmesine ve başvurunun geri kalan kısmını kabul edilemez olduğuna ilişkin kararları,

Tarafların görüşlerini dikkate alarak

13 Haziran 2023 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvurular, ilgili tarihte iki ayrı ceza infaz kurumunda tutuklu bulunan başvuranlara posta yoluyla gönderilen ve iki haftada bir yayımlanan

gazetenin dört sayısına cezaevi idaresi tarafından bu konudaki usullere uyulmaksızın el konulmasıyla ilgilidir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuranlar sırasıyla 1965 ve 1956 doğumludurlar. Başvuran Osman’a, Mahkeme İç Tüzüğü’nün 36. maddesinin 2. fıkrasının *son cümlesi* (*in fine*) uyarınca, kendi davasını savunma izni verilmiştir. Başvuran Altay, Avukat G. Tuncer tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet, kendi görevlisi olan, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Başvuranlar, olayların meydana geldiği dönemde, Akhisar ve Edirne yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında, Devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını Devlet idaresinden ayırma ve anayasal düzeni cebir kullanarak değiştirmeye çalışma suçlarından mahkûm edildikleri ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarını çekmekteydi.

I. BAŞVURANLARA GÖNDERİLEN GAZETELERE EL KONULMASI VE İLGİLİ SÜREÇ

A. Abdulmenaf Osman’a (“birinci başvuran”) ilişkin olarak

5. Manisa Ceza İnfaz Kurumu Eğitim Kurulu, 17 Mayıs 2019 tarihinde, cezaevi idaresi tarafından kendisi adına sipariş edilmeden veya satın alınmadan birinci başvurana posta yoluyla gönderilen *Yeni Demokrasi* gazetesinin dört sayısına el koymuş ve bunları birinci başvurana vermemeye karar vermiştir. Eğitim Kurulu, kararına dayanak olarak, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un (“5275 sayılı Kanun”) 62. maddesinin 1. fıkrasına, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük’ün 43. maddesine, Ceza İnfaz

Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 8. maddesinin 3. fıkrasına ve Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi'nin 11. maddesinin b) bendine atıfta bulunmuştur. Eğitim Kurulu, bir yandan, söz konusu gazetenin, o sırada çeşitli ceza infaz kurumlarında devam etmekte olan açlık grevleri haberlerine ve fotoğraflarına yer veren 30. sayısının 7, 12 ve 13. sayfalarının, 31. sayısının 7. sayfasının, 32. sayısının 3, 8 ve 20. sayfalarının ve 33. sayısının 1, 3, 6, 16 ve 17. sayfalarının söz konusu olayların yaygınlaştırılmasına sebep olabileceğini, diğer yandan, 31. sayının 22. sayfasının terör örgütünün övücü ifadeler içerdiğini değerlendirmiş ve sonuç olarak, tüm bu yayınların ceza infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürdüğü kanaatine varmıştır.

6. Akhisar İnfaz Hâkimliği, 13 Haziran 2019 tarihinde, birinci başvuran tarafından eğitim kurulunun kararına yapılan itirazı, söz konusu kararın ilgili usule uygun olarak alındığı gerekçesiyle reddetmiştir.

7. Akhisar Ağır Ceza Mahkemesi, 27 Haziran 2019 tarihinde, İnfaz Hâkimliğinin kararının usul ve yasaya uygun olduğu kanaatine vararak, birinci başvuran tarafından bu karara karşı yapılan itirazı reddetmiştir.

B. Mehmet Aytunç Altay'a ("ikinci başvuran") ilişkin olarak

8. Edirne Ceza İnfaz Kurumu Eğitim Kurulu, 21 Aralık 2018 tarihinde, cezaevi idaresi tarafından kendisi adına sipariş edilmeden veya satın alınmadan ikinci başvurana posta yoluyla gönderilen *Yeni Demokrasi* gazetesinin dört sayısına el koymuş ve bunları ikinci başvurana vermemeye karar vermiştir. Eğitim Kurulu, kararına dayanak olarak, 5275 sayılı Kanun'un 62. maddesinin 3. fıkrasına, Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 8. maddesinin 3. fıkrasına ve Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi'nin 11. maddesinin b) bendine ve 12. maddesine atıfta

bulunmuştur. Eğitim Kurulu, söz konusu gazetenin 20. sayısının 19, 21, 22 ve 23. sayfalarının, 21. sayısının 19, 20, 21 ve 22. sayfalarının, 22. sayısının 8, 12, 13, 14, 22 ve 23. sayfalarının ve 23. sayısının 7, 12, 13, 16, 22, 23 ve 24. sayfalarının terör örgütü lehine yazılı ve görsel propaganda, suçu ve suçluları ve aynı zamanda tür girişimlere katılımı teşvik etmek amacıyla bir terör örgütünün faaliyetlerini övücü ifadeler, tutuklular arasında örgütsel dayanışmayı güçlendirmeye yönelik pasajlar ve şiddet ve isyanı onaylayan ve destekleyen yorumlar içerdiği ve sonuç olarak, tüm bu yayınların tutuklular arasında itaatsizliğe yol açabileceği ve ceza infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürebileceği kanaatine varmıştır.

9. Edirne İnfaz Hâkimliği, 18 Ocak 2019 tarihinde, eğitim kurulu kararının gerekçesinin ve sonucunun yerinde olduğunu değerlendirerek, ikinci başvuran tarafından bu karara karşı yapılan itirazı reddetmiştir.

10. Edirne Ağır Ceza Mahkemesi 14 Şubat 2019 tarihinde, İnfaz Hâkimliğinin kararının usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle, başvuranın bu karara karşı yaptığı itirazı reddetmiştir.

II. BAŞVURANLAR TARAFINDAN ANAYASA MAHKEMESİNE YAPILAN BİREYSEL BAŞVURULAR

11. Başvuranların her biri, sırasıyla 11 Temmuz ve 19 Mart 2019 tarihlerinde, söz konusu gazetenin çeşitli sayılarına cezaevi idaresi tarafından el konulması nedeniyle ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğini ileri sürerek Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

12. İki hâkimden oluşan Anayasa Mahkemesi, 29 Nisan ve 3 Mart 2020 tarihlerinde, başvuranlar tarafından yapılan bireysel başvuruların, açıkça dayanaktan yoksun oldukları gerekçesiyle kabul edilemez olduklarına karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi, *İbrahim Kaptan (2)* (başvuru no.

2017/30723, 12 Eylül 2018) ilke kararına atıfta bulunmuştur. Söz konusu kararların gerekçesi aşağıdaki gibidir:

“Başvuru, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru inceleme yetkisine girdiği ölçüde ve sunulan belgeler çerçevesinde değerlendirildiğinde. Anayasa’da öngörülen temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin olmadığı veya [bu hak ve özgürlüklerin kullanılmasına yapılan] müdahalenin ihlal teşkil etmediği sonucuna ulaşılmıştır (benzer yönde bk. *İbrahim Kaptan (2)* (başvuru no. 2017/30723, §§ 22-37, 12 Eylül 2018)).”

İLGİLİ İÇ HUKUK ÇERÇEVESİ

I. İLGİLİ MEVZUAT

A. 5275 sayılı kanun

13. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “İnfazda temel amaç” başlıklı 3. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.”

14. 5275 sayılı Kanun’un “Kütüphaneden yararlanma” başlıklı 61. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“(1) Ceza infaz kurumlarında, kurumun büyüklüğüne göre, kütüphane veya kitaplık oluşturulur. Kütüphanelerde veya kitaplıklarda verilen derslere kaynaklık edecek kitapların yanı sıra olanaklar ölçüsünde hükümlülerin boş zamanlarını değerlendirmelerini, okuma alışkanlığı edinmelerini ve kültür bakımından ufuklarını geliştirmelerini sağlayacak kitaplar da bulundurulur.

(2) Hükümlüye kurum kütüphanesinden yararlanma imkânı verilir.

(3) Bu hizmet, gezici kitaplıklarla da yerine getirilebilir.”

15. Aynı Kanun’un “Sürelî veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı” başlıklı 62. maddesinin, olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olan halinin ilgili kısımları aşağıdaki şekildedir:

“1. Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla süreli ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir.

2. Resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınlar, hükümlülere ücretsiz olarak ve serbestçe verilir. Eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitapları denetime tâbi tutulamaz

3. Kurum güvenliğini tehlikeye düşüren yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez.

(...)”

16. Aynı Kanun’un “Hükümlüye dışarıdan gönderilen hediye kabul etme hakkı” başlıklı 69. maddesi aşağıdaki gibidir:

“(1) Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlü, iki ayda bir kez, ayrıca dinî bayram, yılbaşı veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği için tehlikeli olmayan bir hediye kabul etme hakkına sahiptir. Çocuk ve altmış beş yaşını tamamlamış hükümlüler ile beraberinde çocuğu bulunan kadın hükümlüler, idare ve gözlem kurulu tarafından alınacak karar doğrultusunda belirtilen zaman dilimi dışında da hediye kabul edebilir. Bunun esas ve usulleri yönetmelikle belirlenir.”

B. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük

17. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük’ün “Dışarıdan gönderilen hediyeleri kabul etme hakkı” başlıklı 92. maddesinin somut olaya ilişkin kısımları aşağıdaki gibidir:

“(1) Kapalı kurumlardaki hükümlü, mensup olduğu dinin bayram günlerinde, yılbaşında ve nüfus kaydında belirtilen doğum günlerinde dışardan gönderilen ve

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

kurum güvenliği için tehlikeli olmayan hediye, aşağıda belirtilen esaslar dahilinde kabul etme hakkına sahiptir:

- a) Hükümlü, hediye olarak ancak kitap veya giyim eşyası kabul edebilir.
- b) Hediye, ziyaretçi tarafından verilebileceği gibi posta veya kargo yolu ile de gönderilebilir.

(...)”

18. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük’ün “Eğitim kurulunun görev ve yetkileri” başlıklı 43. maddesinin somut olaya ilişkin kısımları aşağıdaki gibidir:

“(1) Eğitim kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla (...) yetkilidir:

(...)

(1) Kuruma gelen her türlü yayının, kurum güvenliğini bozan veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan nitelikte olup olmadığına karar vermek.

(...)”

C. Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi

19. Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi’nin “Kuruma kabul edilmeyecek yayınlar” başlıklı 11. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“[Aşağıdaki durumlarda hiçbir yayın kuruma kabul edilmez:]

- a) Mahkemelerce yasaklanmış olan,
- b) Mahkemelerce yasaklanmamış olsa bile, kurum güvenliğini tehlikeye düşürdüğü veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsadığı eğitim kurulu kararıyla tespit edilen,

(...)”

20. Somut olaya ilişkin ilgili diğer iç hukuk hükümleri için *Mehmet Çiftçi/Türkiye* (no. 53208/19, §§ 10-15, 16 Kasım 2021) kararına bakınız.

II. ANAYASA MAHKEMESİ İÇTİHATLARI

21. Tutukluların cezaevlerinde süreli ve süresiz yayınlara erişimini düzenleyen ilkeler, Anayasa Mahkemesi içtihatlarından birinin konusunu oluşturmaktadır ve Anayasa Mahkemesi tarafından birçok kararda geliştirilmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu içtihadın bütünü çerçevesinde, yayınların ilgili mevzuat tarafından öngörülen usullere uygun olarak veya bunlar ihlal edilerek gönderilip gönderilmediğine göre bir ayırım yapmaktadır.

A. Anayasa Mahkemesinin ilgili mevzuat tarafından öngörülen usullere uygun olarak gelen yayınlara ilişkin içtihadı

1. Halil Bayık Kararı

22. Anayasa Mahkemesi, *Halil Bayık* kararında (başvuru no. 2014/20002, 30 Kasım 2017, §§ 44-47), bir tutukluya süreli veya süresiz yayın verilmesinin reddedilmesi şeklindeki müdahalelerle ilgili olarak ilk derece mahkemelerinin ve kamu gücünü kullanan diğer organların uyması gereken ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, bu ilkeleri aşağıdaki gibi açıklamıştır:

“44. Anayasa Mahkemesinin rolü, [bir yandan] [kendisine sunulan] başvuruya konu müdahalenin olguların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayanılarak yapıldığının ve [diğer yandan] keyfi olmadığının denetlenmesini kapsar. Dolayısıyla böyle bir denetim, derece mahkemelerinin ve kamu gücünü kullanan diğer [ilgili] organların müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli ve ölçülü olup olmadığını ilgili ve yeterli bir gerekçe ile ortaya koyması ile bağlantılıdır (...)

45. Mevcut başvuruya benzer şikâyetlerde derece mahkemelerinin ve kamu gücünü kullanan diğer organların gerekçelerinin ilgili ve yeterli sayılabilmesi için kararlarda bulunması gereken ve benzer başvuruların koşullarına göre değişebilecek-bir kısmı yukarıda da sayılan (...) unsurlar şu şekilde sıralanabilir:

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

i. Başvurucunun hangi suçtan dolayı hangi tür ceza infaz kurumunda bulunduğu ve başvurucunun bulunduğu ceza infaz kurumunun ve işlediği suçun söz konusu tedbirin alınmasında bir etkisinin bulunup bulunmadığı değerlendirilmelidir (...)

ii. Bir yayının tümünün veya bir kısmının mahkûma verilmemesi şeklindeki kısıtlamanın mahkûmun ıslahı ile bağlantısı var ise yayının içeriği ile mahkûmun ıslahı arasındaki ilişkinin tam olarak gösterilmesi gerekir (...)

iii. Her mahpusun toplumsal geçmişi ve suç sicili, entelektüel kapasitesi ve kabiliyeti, şahsi tabiatı, hapis cezasının süresi ve tahliye edildikten sonrası için beklentileri dikkate alınmalıdır (...)

iv. Bu bağlamda söz konusu yayınların terör suçlarından mahpus olan kişilerin iddia edilen mağduriyetlerin sorumlusu olarak gördükleri kişilere veya devlete karşı daha fazla şiddete yönelmelerine sebebiyet verip vermediği değerlendirilmelidir (...)

v. Mahpusa verilmeyen süreli veya süresiz yayının cinsi, içeriği, yayımlayanı ve sorunlu görülen kısımların hangileri olduğu belirtilmeli ve mahpusa verilmesi sakıncalı bulunan kısımların detaylı analizi yapılmalıdır.

vi. Böyle bir analizin yapılabilmesi için eğer söz konusu yayının terör örgütleriyle veya terör faaliyetlerinin meşru gösterilmesiyle bir ilişkisi varsa mahpusun ifade özgürlüğü ile demokratik toplumun terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı kendini korumaya ilişkin meşru hakkı arasında denge kurulmalıdır (...)

vii. Zikredilen dengelemenin yapılabilmesi için [aşağıdaki hususların incelenmesi gerekmektedir];

- Bütünüyle ele alındığında müdahaleye konu yayının özel bir kişiyi, kamu görevlilerini, halkın belirli bir kesimini veya devleti hedef gösterip göstermediğinin, onlara karşı şiddete teşvik edip etmediğinin (...),

- Bireylerin fiziksel şiddet tehlikesine maruz bırakılıp bırakılmadığının, bireylere karşı nefreti alevlendirip alevlendirmediklerinin (...),

- Yayında iletilen mesajda şiddete başvurmanın gerekli ve haklı bir önlem olduğunun ileri sürülüp sürülmediğinin,

- Şiddetin yüceltilip yüceltilmediğinin, kişileri nefrete, intikam almaya, silahlı direnişe tahrik edip etmediğinin,

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

- Suçlamalara yer vererek veya nefret uyandırarak ülkenin bir kısmında veya tamamında daha fazla şiddete sebebiyet verip vermeyeceğinin,
- Söz konusu yayında yer alan ifadelerin ceza infaz kurumunun güvenliğini, disiplinini ve düzenini tehlikeye düşürüp düşürmediğinin,
- Terör ve (...) suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı olarak haberleşmelerine neden olup olmadığının (...),
- Kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakaret oluşturan ifadeleri içerip içermediğinin (...),
- Yayın tarihinde veya mahpusa verilmesinin istendiği sırada ülkenin bir kısmında veya tamamında çatışmaların yoğunluk derecesi ile ceza infaz kurumu ve ülkedeki tansiyonun yükseklik derecesinin yayının mahpusa verilmesine etki edip etmediğinin (...),
- Karara konu sınırlayıcı tedbirin demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacına yönelik olup olmadığının ve tedbirin başvurulabilecek en son çare niteliğinde bulunup bulunmadığının (...),
- Son olarak sınırlamanın güdülen kamu yararı amacını gerçekleştirmek için ifade özgürlüğüne en az müdahale eden ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının (...) yayının içeriğiyle birlikte değerlendirilmesi gerekir.

viii. Derece mahkemelerinin ve kamu gücünü kullanan diğer organların söz konusu değerlendirmeleri yaparken olayın koşullarına göre uzman kişilerin görüşlerinden faydalanmaları; gerekirse konusunda uzman sosyal bilimciler, araştırmacılar ve akademisyenlerden rapor ve görüş almaları her zaman mümkündür. Böylece süreli veya süresiz bir yayının bir mahpusa verilmemesi şeklindeki müdahalenin kanunlar ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarında ortaya konan kriterlere uygunluğunun denetimi daha etkili yapılabilecektir.

46. Bir terör örgütünün şiddet eylemlerini öven, destekleyen ve haklı gösteren açıklamaların silahlı direnişe tahrik, şiddeti yüceltme veya kin ve düşmanlığın kışkırtılması olarak kabul edilmesi mümkündür. Bununla birlikte yalnızca bir terör örgütünün fikirlerini ve hedeflerini içerdiği, resmî politikaları ağır bir şekilde eleştirdiği veya terör örgütünün resmî politikalarla olan ihtilaflarını değerlendirdiği gerekçesiyle

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

mahkûmlara verilmemesi -yukarıda bir kısmı gösterilen sebeplerden (bkz. §§ 28-45) bir veya daha fazlası da bulunmadığı takdirde- müdahaleyi haklı göstermez.

47. Mahpuslara verilmesi engellenen yayınlarda yer alan bilgi ve görüşlerin sadece kırıncı, şaşırtıcı veya rahatsız edici olmasının [bu] müdahalenin haklı gösterilmesi için yeterli olmayacağı yinelenmelidir (...).”

2. *Recep Bekik ve diğçerleri Kararı*

23. Anayasa Mahkemesi, *Recep Bekik ve diğçerleri* kararında (başvuru no. 2016/12936, 27 Mart 2019), tutukluların, ücreti ceza infaz kurumu tarafından tutulan kişisel hesaplarından kendileri tarafından ödenmek suretiyle ceza infaz kurumu idaresi aracılığıyla süreli yayınların satın alınması için sundukları taleplerin reddedilmesine ilişkin bir şikâyeti incelemiştir. Anayasa Mahkemesi bu kararda, ceza infaz kurumlarının, kurumlarda tutulan kişilere gönderilen yayınlarla ilgili olarak mevzuat uyarınca gerçekleştirmeleri gereken kontrole ilişkin olarak yukarıda anılan *Halil Bayık* kararında açıkladığı ilkeleri özetledikten sonra, süreli yayınlara erişimle ilgili olarak ceza infaz kurumlarında izlenen uygulamanın yapısal bir sorun teşkil ettiğı kanaatine varmıştır. Bu kararın, somut olayla ilgili kısımları aşağıdaki şekildedir:

“43. Hakkında toplatma kararı bulunmayan yayınlar yönünden 5275 sayılı Kanun’un 3. ve 62. maddeleri uyarınca yapılması gereken denetime ilişkin ilkeler ise Halil Bayık (B. No: 2014/20002, 30/11/2017) kararında açıklanmıştır. Buna göre *Halil Bayık* kararında, öngörülen kriterleri karşılamayan bir gerekçe ile yapılan müdahalelerin ihlal oluşturacağı belirtilmiştir. *Halil Bayık* kararında öngörülen ilkeler şöyledir:

(...)

45. (...) Halil Bayık kararında kabul edilen ilkelere göre yapılan denetim sonunda mahpusa teslim edilmemesine karar verilen yayınlarda sakıncalı olduğı değçerlendirilen bölümlerin ilgili yayından ayrılması ve geri kalan kısmın mahpusa verilmesinin mümkün olup olmadığı (...) değçerlendirilmelidir. Sakıncalı kısımların yayından ayrılmasının mümkün olmadığı veya bu kısımlar çıkarıldığında geri kalan bölümün bir

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

öneminin kalmadığı hâllerde yayının tümünün mahpusa verilmemesi yoluna gidilebilirse de bu [özel] durumun ilgili kararda gerekçelendirilmesi gerekir (...).

46. Anayasa Mahkemesi ceza infaz kurumlarında yayınlara erişim ile ilgili içtihadı çerçevesinde, tutuklulara (...) süreli ve süresiz yayın teslim edilmemesine ilişkin müdahalelere karşı yapılan birçok başvuruda ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiş ve yeniden yargılama yapılması gerektiğine hükmetmiştir. Anayasa Mahkemesi söz konusu ihlal kararlarının bazılarında müdahalenin *Halil Bayık* kararında öngörülen kriterleri karşılayan bir gerekçeye sahip olmadığını, ayrıca [sakıncalı] bulunan ifadelerle gerekçeyi soyut olmaktan çıkaracak ölçüde somut bir bağlantı kurulmadığının ve bu nitelikte kabul edilen ifadelerin yer aldığı bölümlerin çıkarılarak geri kalan kısmın başvurululara teslim edilmesinin mümkün olup olmadığının da tartışılmadığını belirtmiştir (...).

47. Söz konusu ihlal kararlarının bazılarında ise ilgili yayının [sakıncalı] olduğu değerlendirilen bölümlerinin sayfa sayılarının belirtilmesi gibi bir yöntemle somutlaştırılmaya çalışıldığı görülse de [*Halil Bayık* kararında öngörüldüğü şekilde] bir inceleme yönteminin izlenmediği belirtilmiştir. Bunun yanında anılan kararlarda [sakıncalı] kısımlar açıkça belirlenmiş olmasına rağmen yayının tümünün başvurululara verilmemesi yoluna gidildiği, ayrıca neden yayının [tamamının] verilmediği konusunda bir gerekçe de gösterilmediği ifade edilmiştir (...)

48. Somut olayda başvuruluların abone oldukları ya da satın aldıkları dergi veya gazete gibi süreli yayınlar başvurululara teslim edilmemiştir. Bu bağlamda başvuru konusu olayda, ücreti başvurulular tarafından ödenmek suretiyle [kurum] idaresi aracılığıyla satın alınan ya da başvurulularca abone olunan, ayrıca hakkında herhangi bir toplatma kararı bulunmadığı anlaşılan süreli yayınlar söz konusu olduğundan kamu otoritelerinin [Anayasa] Mahkemesi içtihadında kabul edilen ilke ve kriterler ışığında 5275 sayılı Kanun'un 3. ve 62. maddeleri uyarınca bir denetim (...) yapması beklenir. (...)

49. Ceza infaz kurumu idarelerinin ve derece mahkemelerinin söz konusu yayınların başvurululara teslim edilmemesine ilişkin kararlarının bir kısmında, [Anayasa Mahkemesinin] *Halil Bayık* kararında öngörülen kriterleri karşılamayan değerlendirmeler yapıldığı tespit edilmiştir. Söz konusu kararlarda ilgili yayınlarda [sakıncalı] bulunan kısımların belirtilmediği, [bu] kısımların somut bağlantılarla değerlendirilmesi yerine soyut değerlendirmeler ile yetinildiği gözlemlenmiştir. Sayıca

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

daha fazla olduğu anlaşılan diğer bir kısım kararda ise ceza infaz kurumu idarelerinin ve derece mahkemelerinin süreli yayında [sakıncalı] görülen kısımların hangi sayfalarda yer aldığını belirttiği görülmektedir. Bununla birlikte bu kararların [bir kısmında] da sayfa numarası açıkça belirtilen [sakıncalı] kısımlar yönünden Anayasa Mahkemesi içtihadında kabul edilen ilkelere uygun bir gerekçeye yer verilmemiştir. Ayrıca bu kararların tamamında [sakıncalı] kabul edilen ifadelerin yer aldığı bölümlerin çıkarılarak geri kalan kısmın başvurularda teslim edilmesinin mümkün olup olmadığının tartışılmadığı görülmüştür.

50. Başvurulara konu idari kararlar ile derece mahkemelerinin kararlarına bir bütün olarak bakıldığında söz konusu yayınların verilmemesinde büyük oranda başvurulardan kişisel durumlarının değil terör mahkûmu olmaları ile bulundukları ceza infaz kurumlarının yüksek güvenliğini infaz kurumları olması gibi daha kategorik nedenlerin etkili olduğu anlaşılmıştır. Çoğu başvuru yönünden kişisel durumlarından çok nesnel nedenlere dayanılmasına karşın ceza infaz kurumlarında yayınlara erişime ilişkin mevcut sistemde bir [yeknesaklığın] sağlanamadığı tespit edilmiştir. Aynı yayının ülke çapında bulunan tüm ceza infaz kurumlarında aynı statüde bulunan tutuklu ve hükümlülere verilir verilmemesine ilişkin değerlendirmelerin son derece [değişken] olduğu gözlemlenmiştir.

51. Bir yayının farklı ceza infaz kurumlarında bulunan aynı hukuki durumdaki kişilere verilir verilmemesine ilişkin olarak [farklı] kararlar verilmektedir. Aynı yayın bazı ceza infaz kurumundaki kişilere herhangi bir müdahale olmaksızın verilebilmekteyken başka bazı infaz kurumlarında aynı durumda bulunan kişilere birbirleriyle son derece ilgisiz gerekçelerle kısmen veya tamamen verilmeyebilmektedir.

(...)

54. Somut başvuru bağlamında tutuklu ve hükümlülerin haber ve fikir alma özgürlüğüne güvence sağlama hususunda asıl yetkili ve görevlinin ilgili ceza infaz kurumu idareleri olduğu açıktır. Bununla birlikte süreli yayınlara erişim söz konusu olduğunda infaz hâkimliklerinin de uygulamadaki farklılıkları gidermekte ve idarenin gerekçesiz uygulamalarını engellemekte yeterli olamadıkları görülmektedir.

55. Yukarıdaki değerlendirmeler sonucunda süreli yayınların ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülere teslim edilip edilmemesinde keyfiliği engelleyecek, aynı hukuki durumda bulunanlara aynı uygulamanın yapılmasını

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

sağlayacak, açık, yol gösterici ve istikrarlı idari uygulamaları garanti edecek bir mekanizmanın bulunmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

56. Hukuk devletinde idarenin eylem ve işlemlerinin bireyler tarafından öngörülebilir olması gerekir. Bir süreli yayının mahpuslara verilmesine ilişkin idari uygulama farklılıklarının hukuk devleti ilkesinin gereklerinden biri olan idari faaliyetlerin belirliliği ilkesine de aykırılık oluşturduğu kanaatine ulaşılmıştır.

57. Yukarıdaki açıklamalar ışığında gerekli düzenlemelerin yapılması, mahpusların ücreti karşılığında süreli yayınlara erişimi ve bu yolla ifade özgürlüklerini kullanmaları açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda söz konusu süreli yayınların daha etkin bir biçimde değerlendirilmesini ve mahpuslar arasında farklı uygulamaların doğmasını engelleme potansiyeli barındıracak bir mekanizmanın kurulmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

58. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, birleşen başvurularda mahpusların basın ve yayın materyallerine erişimine ilişkin içtihadından ayrılmasını gerektirecek bir durum bulunmadığını kabul etmektedir. Birleştirilerek incelenen başvurularda, süreli yayınların ceza infaz kurumlarına kabulüne ilişkin uygulamada Anayasa Mahkemesince ortaya konulan kriterleri karşılayan yeknesak değerlendirmeler yapılamamıştır. Mevcut sistemde idarenin uygulamaları sonucu ortaya çıkan olumsuzluklar yalnızca hukuki denetimle görevli mahkeme kararları ile giderilmeye çalışılmaktadır.

59. Öte yandan Anayasa Mahkemesince bugüne kadar aynı konuda çok sayıda ihlal kararı verilmiş olmasına karşın bu nitelikteki müdahaleler ve bunlara karşı yapılan bireysel başvurular devam etmektedir. İdarenin mevcut uygulamaları ile infaz hâkimliklerinin söz konusu uygulamaların hakkaniyete uygunluğunu sağlamakta yaşadıkları güçlük birlikte değerlendirildiğinde süreli yayınların ceza infaz kurumlarına kabul edilmesine ilişkin mevcut sistemde uygulamadan kaynaklanan bir yapısal sorun bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

60. Yukarıda zikredilen Anayasa kurallarına ve kanunların emredici hükümlerine rağmen mahpuslara süreli yayınların verilmesi meselesine ilişkin idari ve hukuki tedbirler alınarak bu alanda yayınların yeknesak, hakkaniyete uygun ve Anayasa Mahkemesinin öngördüğü kriterleri karşılayan bir yöntemle mahpuslara tesliminin sağlanması yönünden etkin bir düzen kurulmadığı takdirde söz konusu yapısal sorunun

devam edeceği ve bunun Anayasa'nın 26. maddesinde korunan ifade özgürlüğünün devamlı ihlali anlamına geleceği açıktır.

61. Açıklanan gerekçelerle [idari] uygulamadan kaynaklan (...) yapısal sorun nedeniyle başvuruçuların ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.”

3. *Yavuz Şen ve Diğerleri Kararı*

24. Anayasa Mahkemesi, *Yavuz Şen ve diğerleri* kararında (başvuru no. 2017/20009, 12 Ocak 2022), ceza infaz kurumu idaresinin aracılığıyla gazete alınması için tutuklular tarafından sunulan taleplerin reddine ilişkin olarak yapılan 1.846 bireysel başvuruyu inceleyerek, *Recep Bekik ve diğerleri* (yukarıda anılan) kararında ileri sürülenlerle aynı gerekçelerle, söz konusu kararda belirlenen yapısal sorunun çözülmesi için hiçbir düzenlemenin yapılmadığını tespit etmiş ve başvuruçuların ifade özgürlüklerinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (bk. yukarıda anılan *Yavuz Şen ve diğerleri*, §§ 42-45 ve 49).

B. İlgili mevzuat tarafından öngörülen yöntemler ihlal edilerek gönderilen yayınlara ilişkin Anayasa Mahkemesi içtihadı: *İbrahim Kaptan (2) kararı*

25. Anayasa Mahkemesi, *İbrahim Kaptan (2)* kararında (yukarıda anılan, 2018), ilgili mevzuatın bu bağlamda öngördüğü usullere uyulmaksızın gönderilen süreli veya süresiz yayınların tutuklulara teslimine ilişkin ilkeleri açıklamıştır. Anayasa Mahkemesi, ilgili mevzuatla öngörülen usuller ihlal edilerek tutuklulara gönderilen süreli veya süresiz yayınların tutuklulara teslim edilmemesinin, ifade özgürlüğü hakkını ihlal etmediği kanaatine vararak, bireysel başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Bu kararın somut olayla ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

“22. Başvurucu, ders kitapları hariç kargo yoluyla ya da yakınları aracılığıyla gelen kitapların kendisine teslim edilmemesi nedeniyle eğitim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki tavsifi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki nitelendirmesini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, başvuru no: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu bağlamda başvurunun şikâyeti ifade özgürlüğü kapsamında incelenecektir.

24. Hükümlü ve tutuklular, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (Sözleşme) ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptir (*Mehmet Reşit Arslan ve diğerleri*, başvuru no: 2013/583, 10/12/2014, § 65). Bu bağlamda hükümlü ve tutukluların ifade özgürlüğü de Anayasa ve Sözleşme kapsamında koruma altındadır (*Murat Karayel (5)*, başvuru no: 2013/6223, 7/1/2016, § 27).

25. Öte yandan ifade özgürlüğü mutlak bir hak değildir ve Anayasa’nın 26. maddesinin ikinci maddesinde öngörülen sebeplerle sınırlanabilir. Ceza infaz kurumunda bulunmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi kurumda güvenliğin ve düzenin korunmasına yönelik kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip olduğu haklara -kanunla öngörülmek şartıyla- sınırlama getirilebilecektir (*Murat Karayel (5)*, § 29). Somut olayda başvuru konusu müdahalenin 5275 sayılı Kanun’un 62. maddesi uyarınca ceza infaz kurumunda suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması amaçlarıyla gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Ancak bu müdahalenin Anayasa’nın 13. maddesinde güvence altına alınan demokratik toplum düzeninin gereklerine de uygun olması gerekir.

26. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir. Açıkthat ki bu başlık altındaki değerlendirme, sınırlamanın amacı ile bu amacı gerçekleştirmek üzere başvuru araç arasındaki ilişki üzerinde temellenen ölçülülük ilkesinden bağımsız yapılamaz. Çünkü Anayasa’nın 13. maddesinde “demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmama” ve “ölçülülük ilkesine aykırı olmama” biçiminde iki ayrı kritere yer verilmiş olmakla birlikte bu iki kriter bir bütünün parçaları olup aralarında sıkı bir ilişki vardır (*Bekir Coşkun* [GK], başvuru no: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın* [GK], başvuru no.

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72; Anayasa Mahkemesi, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007).

27. Zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığından bahsedilebilmesi için ifade özgürlüğü üzerindeki sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacına yönelik ve istisnai nitelikte olması gerekir. Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için de amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir. Amaca ulaşmaya yardımcı olmayan veya ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağır olan bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı söylenemeyecektir (Benzer yöndeki kararlar için bk. *Bekir Coşkun*, § 51; *Mehmet Ali Aydın*, § 68; *Tansel Çölaşan*, başvuru no: 2014/6128, 7/7/2015, § 51).

28. Orantılılık ise sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvuru sınırlama tedbiri arasında aşırı bir dengesizlik bulunmamasına, diğer bir ifadeyle bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri veya müdahalenin amacı başkalarının haklarını korumak ise diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir denge kurulmasına işaret etmektedir. Dengeleme sonucu müdahalede bulunulan hakkın sahibine terazinin diğer kefesinde bulunan kamu menfaati veya diğer bireylerin menfaatine nazaran açıkça orantısız bir külfet yüklendiğinin tespiti hâlinde orantılılık ilkesi yönünden bir sorunun varlığından söz edilebilir (*Ferhat Üstündağ*, başvuru no: 2014/15428, 17/7/2018, § 48).

29. Genel Müdürlük 5275 sayılı Kanun'un 62. maddesi uyarınca ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlü olarak bulunanlara, öğretime devam edenlere gelen ders kitapları hariç kargo yoluyla ya da yakınları aracılığıyla gelen hiçbir dokümanın teslim edilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Başvuru konusu olayda Anayasa Mahkemesinin değerlendirilmesi gereken mesele, anılan Kanun hükmünün (1) ve (2) numaralı fıkralarının bu şekilde yorumlanması ve uygulanmasının başvuru ifade özgürlüğünü ihlal edip etmediğidir.

30. Anılan hükümde tutuklu ve hükümlülerin bedelini ödemek kaydıyla süreli ve süresiz yayınlardan yararlanma hakkına sahip oldukları belirtilmiştir. Genel Müdürlüğün yukarıda yer verilen yazısı uyarınca ceza infaz kurumlarının uygulaması da 5275 sayılı Kanun'un 62. maddesinde öngörülen diğer şartları sağlaması ve mahpusun emanet hesabına yatırılan parasından karşılanması koşuluyla talep edilen yayınların kurum idareleri tarafından satın alma yoluyla temin edilmesi şeklindedir.

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

Bunun dışında söz konusu hükümde, kargo yoluyla ya da ziyaretçiler aracılığıyla hükümlü ve tutuklulara ders kitabı hariç kitap veya başka süreli ya da süresiz yayın getirilip getirilemeyeceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

31. Dolayısıyla başvuruya konu olayların meydana geldiği tarihte ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular aşağıda sayılan hâllerde süreli veya süresiz yayınlardan serbestçe yararlanabileceklerdir:

i. Mahpus, ceza infaz kurumlarında bulunan emanet hesabına yatırılan paradan karşılanması koşuluyla herhangi bir yayının kurumca satın alınarak kendisine verilmesini isteyebilir (...).

ii. Resmi kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Cumhurbaşkanı tarafından vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınlar, mahpuslara ücretsiz olarak ve serbestçe verilir (...)

iii. Mahpus, kurum kütüphanesinden serbestçe yararlanma imkânına sahiptir (...).

iv. Mahpus; mensup olduğu dinin bayram günlerinde, yılbaşında ve nüfus kaydında belirtilen doğum günlerinde dışarıdan kargo yoluyla gönderilen ya da ziyaretçileri tarafından hediye olarak getirilen kitapları kabul etme hakkına sahiptir (...).

v. Eğitim ve öğretimine devam eden mahpusların ders kitapları herhangi bir engelleme olmadan kendilerine verilir (...).

32. Ceza infaz kurumu idarelerinin mahpusların yararlanabilecekleri belirtilen ve yukarıda sayılan (bk. § 31) süreli veya süresiz yayınlardan ilk dört bent kapsamında kalanları, 5275 sayılı Kanun'un 62. maddesinin (3) numaralı fıkrasında öngörülen koşulları sağlayıp sağlamadığı yönünden bir denetime tabi tutması gerekir. Söz konusu denetimin Anayasa Mahkemesi içtihatlarında ortaya konulan ilkeler uyarınca (*Halil Bayık* [GK], başvuru no: 2014/20002, 30/11/2017, §§ 28-45) yapılması ve inceleme sonucunda yayınların kuruma kabul edilmesinin uygun olup olmadığına karar verilmesi gerekmektedir.

33. Somut olayda başvuru, (...) tutuklulara kargo yoluyla ya da ziyaretçileri aracılığıyla getirilen süreli ya da süresiz yayınların tümünün kategorik olarak kuruma kabul edilmemesini şikâyet etmiştir. Adalet Bakanlığı verilerine göre 2018 yılının Mayıs ayı itibarıyla ceza infaz kurumlarında yaklaşık 245.000 hükümlü ve tutuklu

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

bulunmaktadır. Bu kişilerin tümüne gönderilen yayınları yukarıda belirtilen ilkeler uyarınca (bk. § 32) incelenerek mahpuslara verilmesini istemenin ceza infaz kurumu idareleri üzerinde kurum düzeni ve güvenliği ile suç işlenmesinin önlenmesi görevlerini layıkıyla yerine getirmelerine engel olacak derecede yükümlülük oluşturulmasına yol açabileceği açıktır. Nitekim Kurulun (...) kararında da terör örgütü mensuplarının haberleşmelerinin, emir ve talimat göndermelerinin önlenmesi amaçlarından bahsedilmektedir.

34. Bununla birlikte söz konusu uygulama nedeniyle başvurunun bilgiye ulaşmasının ve dolayısıyla ifade özgürlüğünün adil olmayan bir şekilde kısıtlandığından da bahsedilemez. Başvurucunun emanet hesabına ücretinin yatırılması hâlinde İnfaz Kurumu idaresi aracılığıyla süreli ve süresiz yayın talep etme hakkı olduğu gibi İnfaz Kurumu kütüphanesinden yararlanma hakkı da bulunmaktadır. Başvurucunun şikâyetinin somut bir yayına veya bilgiye erişememesine ilişkin olmadığı hatırlanmalıdır. Başvurucu; ücreti yatırılarak yayın talep etme sisteminin düzgün işletilmediğinden, İnfaz Kurumu kütüphanesinin yetersiz olduğundan ya da belirli bir haber veya düşünceye erişiminin sağlanması için devletin sahip olduğu pozitif yükümlülükleri yerine getirmediğinden şikâyetçi olmamıştır. Dolayısıyla somut olayda Anayasa Mahkemesi İnfaz Kurumunun, kurum güvenliği ve suç işlenmesinin önlenmesi amacına yönelik şikâyet konusu uygulamasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı ve orantısız da olmadığı kanaatine ulaşmıştır.

35. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda başvurunun ihlal iddialarını temellendiremediği, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoğlu*, başvuru no: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

36. Somut olayda demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmadığı anlaşılan başvuru konusu uygulama nedeniyle başvurunun ifade özgürlüğüne yönelik bir ihlal olmadığının açık olduğu anlaşılmıştır.

37. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. BAŞVURULARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

26. Mahkeme, başvuruların konusunun benzer olduğunu dikkate alarak, bunların tek bir kararda birlikte incelenmesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır.

II. SÖZLEŞME’NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

27. Başvuranlar, posta yoluyla kendilerine gönderilen gazetelere ceza infaz kurumu idaresi tarafından el konulmasından şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, Sözleşme’nin 10. maddesini ileri sürmektedirler.

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, kanunla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

28. Hükümet, başvurunun kabul edilemez olduğuna dair üç itiraz ileri sürmektedir. Hükümet, mevcut başvurularda önemli bir zararın söz konusu olmadığını, başvuranların mağdur sıfatına haiz olmadıklarını ve

başvuranların şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğunu ileri sürmektedir.

29. Hükümet, ilk itirazla ilgili olarak, başvuranların tutuldukları süre içerisinde süreli veya süresiz birçok başka yayınlara erişim sağlayabildiklerini, bulundukları ceza infaz kurumlarının kütüphanelerinden kitap ödünç alma, cezaevi yönetimine ödeme yaparak süreli ve süresiz yayınları cezaevi dışından temin etme olanaklarına sahip olduklarını açıklamakta ve tutukluların televizyon ve radyolarda yayınlanan programlara da erişim sağladıklarını belirtmektedir. Hükümet dolayısıyla ilgililerin, söz konusu yayınlara el konulması sebebiyle maddi veya manevi bir zarara uğramadıkları ve ihtilaf konusu tedbirin, ifade özgürlüklerinin kullanımına özünde bir etkisi olmadığı kanaatindedir. Hükümet ayrıca, bir yandan, başvuranların şikâyetinin genel menfaati ilgilendiren bir konuyla veya yapısal bir sorunla ilgili olmadığını, diğer yandan, ulusal makamlar tarafından gerektiği şekilde incelendiğini ileri sürmektedir ve sonuç olarak, Sözleşme tarafından güvence altına alınan insan haklarına saygının, söz konusu şikâyetin Mahkeme tarafından incelenmesini gerektirmediği kanaatindedir. Hükümet ardından, somut olayda başvuranların önemli bir zarara maruz kalmadıkları sonucuna varılması gerektiği kanaatindedir.

30. Hükümet, başvuranların el koyma tedbirleri sonrasında disiplin cezasına çarptırılmadıklarını ve farklı yollardan haber ve fikir alma haklarından faydalanmaya devam ettiklerini belirtmektedir. Ayrıca, söz konusu yayınları ilgililere teslim edilmemesinin, topluma kazandırılmasını kolaylaştırma amacı taşıdığını da iddia etmektedir. Dolayısıyla Hükümet, somut olayda, hiçbir şekilde ilgililerin ifade özgürlüğü haklarını kullanmalarına önemli derecede etki eden özel bir durum bulunmadığı kanaatine vararak, Mahkemeyi, başvuranların mağdur sıfatının bulunmadığı gerekçesiyle, başvuruların kabul edilemez olduğuna karar vermeye davet etmektedir.

31. Hükümet son olarak, başvuruların şikâyetlerini ve bunlara dayanak gösterdikleri iddialarını ulusal düzeyde yetkili adli makamlar önünde ileri sürme imkânı bulduklarını ve şikâyetlerinin gerektiği şekilde, ikincillik ilkesine uygun olarak incelendiğini ileri sürmektedir. Hükümet özellikle, Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihatları uyarınca başvuruların bireysel başvurularının kabul edilemez olduğu kanaatine vardığını ve somut olayda ulusal makamların vardıkları sonuçların sorgulanması için hiçbir sebep bulunmadığını açıklamaktadır. Bu nedenle, Hükümet açıkça dayanaktan yoksun oldukları gerekçesiyle, başvuruların kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği kanısındadır.

32. Başvuranlar, Hükümet tarafından ileri sürülen itirazlara karşı çıkmaktadırlar.

33. Mahkeme, Hükümetin başvuruların önemli bir zararının bulunmadığına ve mağdur sıfatına haiz olmadıklarına dair itirazlarıyla ilgili olarak, öncelikle, başvurular, ilgili ceza infaz kurumlarında sahip oldukları başka imkânlarla birlikte haber ve fikir almaya devam etmiş olsalar da, mevcut davaya konu olan özel yayınların önemli bir kısmından faydalanma hakkından yoksun bırakıldıklarını gözlemlemektedir. Ardından, Anayasa Mahkemesinin başvuruların bireysel başvurularının kabul edilemez olduğuna karar verirken atıfta bulunduğu idari uygulama ve içtihatları dikkate alındığında (bk. yukarıda 12. paragraf), başvurular inkâr edilemez bir şekilde Mahkeme tarafından incelenecek yeni bir sorun içermektedir ve bu nedenle Sözleşme ve Protokolleri ile güvence altına alınan insan haklarına saygının esastan incelenmesini gerektirmediği ileri sürülemez (bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*) yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi*, § 25). Sonuç olarak, Hükümetin ileri sürdüğü iki ön itiraz da reddedilmelidir.

34. Mahkeme, başvuruların açıkça dayanaktan yoksun olduğuna dair itirazla ilgili olarak, bu itiraza dayanak gösterilen iddiaların, Sözleşme'nin 10. maddesine ilişkin şikâyetin kabul edilebilirliğinin değil esasının

incelenmesini gerektiren konular içerdiği kanaatine varmaktadır (yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi*, § 26).

35. Mahkeme, başvuruların açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve Sözleşme'nin 35. maddesinde öngörülen başka bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların İddiaları

36. Başvuranlar, kendi ifadelerine göre, ihtilaf konusu kararlarda ulusal makamlar tarafından ileri sürülen gerekçelerle makul bir şekilde haklı gösterildiği kabul edilemeyecek olan, söz konusu yayınlara el konulmasının haber ve görüş alma haklarına yönelik bir müdahale teşkil ettiğini ileri sürmektedirler.

37. Hükümet, mevcut davada, başvuranların ifade özgürlüğü hakkını kullanmalarına yönelik herhangi bir müdahalenin söz konusu olmadığını belirtmektedir. Hükümet, başvuranlara gönderilen yayınlara, ceza infaz kurumlarında düzen ve disiplin açısından bir tehdit oluşturduğu gerekçesiyle el konulduğunu belirtmekte ve sonuç olarak, bu tedbirin hem kurum hem de ilgililer için yararlı olduğunu ifade etmektedir. Hükümet ayrıca, ilgilileri ihtilaf konusu tedbirin nasıl kendileri üzerinde caydırıcı bir etki yaratabilecek olumsuz bir etkiye sahip olabileceğini açıklamamakla suçlamakta ve bu bağlamda, şikâyetin kabul edilebilirliğine ilişkin sunduğu iddiaları tekrarlamaktadır.

38. Hükümet, bir müdahalenin varlığının Mahkeme tarafından kabul edilmesi durumunda, bu müdahalenin, kanun tarafından, yani 5275 sayılı Kanun'un 62. maddesinin 3. fıkrası ve Ceza İnfaz Kurumları Kütüphanesi ve Kitaplık Yönergesi'nin 11. maddesi ile öngörüldüğünü ve ulusal güvenliğin

korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi yönünde meşru amaçlar izlediğini ileri sürmektedir.

39. Son olarak Hükümet, başvuranların teröre bağlı suçlar nedeniyle müebbet hapis cezasına mahkûm edildiklerini, benzer suçlardan dolayı ceza infaz kurumuna konulan diğer tutuklularla birlikte yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında tutulduklarını ve söz konusu yayınların, kendi ifadesine göre, ilgili tutuklular arasında örgüt içi iletişimi destekleyecek ve şiddet eylemlerini meşrulaştıracak nitelikte olması nedeniyle, bunların ilgili ceza infaz kurumlarında yayılmasının bu ceza infaz kurumlarına konulan başvuranlar ve diğer tutukluların toplumla yeniden bütünleşmesine ilişkin amaçla uyumlu olmadığını ileri sürmektedir. Hükümet, ulusal makamların başvuranlar tarafından ihtilaf konusu kararlara karşı sunulan itirazları usulüne uygun olarak incelediklerini iddia etmekte ve Anayasa Mahkemesinin bir yerleşik içtihat uyarınca ilgililerin bireysel başvurularının kabul edilemez olduğuna karar verdiğini eklemektedir. Dolayısıyla Hükümet, söz konusu tedbirin zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşıladığını ve demokratik bir toplumda gerekli ve izlenen meşru amaçlarla orantılı olduğunu belirtmektedir.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

40. Mahkeme, mevcut davada, olayların meydana geldiği dönemde farklı ceza infaz kurumlarında tutulan başvuranların, ceza infaz kurumu idaresi aracılığıyla sipariş edilmeksizin veya satın alınmaksızın posta yoluyla kendilerine gönderilen, iki haftada bir yayımlanan *Yeni Demokrasi* gazetesinin dört baskısının kendilerine verilmesinin ceza infaz kurumu yetkilileri tarafından reddedilmesine karşı çıktıklarını gözlemlemektedir. Mahkeme bu bağlamda, genel olarak, tutukluların Sözleşme'nin 5. maddesinin uygulama alanına giren hukuka uygun bir tutukluluğa maruz kaldıkları sürece, özgürlük hakkı hariç olmak üzere, Sözleşme tarafından güvence altına alınan tüm temel hak ve özgürlüklerden yararlanmaya devam

ettiklerini hatırlatmaktadır. Ayrıca tutukluların haber veya görüş alma hakkını kapsayan (*Mesut Yurtsever ve diğerleri/Türkiye*, no. 14946/08 ve diğer 11 başvuru, § 101, 20 Ocak 2015 ve yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi* kararı, § 32) ifade özgürlüğü haklarının güvence altına alınması gerekmektedir (*Yankov/Bulgaristan*, no. 39084/97, §§ 126-145, AİHM 2003-XII, ve *Tapkan ve diğerleri/Türkiye*, no. 66400/01, § 68, 20 Eylül 2007).

41. Mahkeme, ulusal makamların başvuranlara söz konusu gazetenin nüshalarının verilmemesini reddetmelerinin, ilgililerin haber ve görüş alma haklarına yönelik bir müdahale olarak incelendiği kanaatinde (yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi* kararı, § 33).

42. Mahkeme ayrıca, ihtilaf konusu müdahalenin kanun tarafından, bilhassa 5275 sayılı Kanun'un 62. maddesinin 3. fıkrası (yukarıda 15. paragraf) ve Ceza İnfaz Kurumları Kütüphane ve Kitaplık Yönergesi'nin 11. maddesi tarafından öngörülmesi (yukarıda 19. paragraf) hususunun taraflar arasında tartışma konusu olmadığını ve söz konusu maddelere göre, "ceza infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşüren veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ya da yorumlar içeren" herhangi bir yayının hükümlülere verilmeyeceğini kaydetmektedir. Mahkeme aynı zamanda, bu müdahalenin Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrası bakımından, ulusal güvenliğin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi yönünde meşru amaçlar izlediği kanısına varmaktadır.

43. Mahkeme, müdahalenin gerekliliğine ilişkin olarak, özellikle *Bédat/İsviçre* ([BD], no. 56925/08, 29 Mart 2016) ve *Kula/Türkiye* (no. 20233/06, §§ 45-46, 19 Haziran 2018) kararlarında özetlenen, ifade özgürlüğü konusundaki içtihadından doğan ilkeleri hatırlatmaktadır. Mahkeme, başvuranların ifade özgürlüğü hakkına yönelik müdahalenin "gerekliliğinin" mevcut davada ikna edici bir şekilde ortaya konulup konulmadığını değerlendirmek için, içtihadına uygun olarak, esasen ihtilaf

konusu tedbiri desteklemek için ulusal makamlar tarafından kabul edilen gerekçe ışığında karar vermesi gerektiği kanaatine varmaktadır (yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi* kararı, § 35).

44. Bu bağlamda Mahkeme öncelikle, Anayasa Mahkemesinin, ceza infaz kurumlarında alınan yayınlara ilişkin uygulanabilir ilkelerin yayınların alınma şekline bağlı olması nedeniyle, bu yayınlarla ilgili olarak iki farklı içtihat çizgisi geliştirdiğini gözlemlemektedir.

45. Böylelikle Anayasa Mahkemesi, ceza infaz kurumu yetkililerinin, ilgili düzenleme tarafından öngörülen özel koşullara saygı çerçevesinde tutuklulara gönderilen yayınları -yani tutuklular tarafından ceza infaz kurumu idaresi aracılığıyla satın alınan baskılar, resmi makamlar veya bazı kuruluşlar tarafından çıkarılan eserler, ceza infaz kurumu kütüphanesine yönelik yazılar, belirli tarihlerde hediye olarak alınan kitaplar ve ders kitapları- denetlemeleri halinde dikkate almaları gereken kriterleri belirten *Halil Bayık* kararında bu konuya ilişkin birinci içtihat çizgisini ortaya koymuştur (yukarıda 22. paragraf). Bu kriterler daha sonra, ceza infaz kurumu idaresi aracılığıyla süreli yayın satın alınması amacıyla tutuklular tarafından sunulan taleplerin reddedilmesine ilişkin, *Recep Bekik ve diğerleri* kararında Anayasa Mahkemesi tarafından onaylanmıştır (yukarıda 23. paragraf).

46. *Halil Bayık ve Recep Bekik ve diğerleri* kararlarında sunulan ilkelerden, ceza infaz kurumu yetkililerinin tutuklulara gönderilen yayınların içeriğine ilişkin ayrıntılı bir inceleme gerçekleştirmeleri ve söz konusu içeriğin şiddet içeren eylemlere başvurulmasını haklı gösterip göstermediği veya övüp övmediği ya da özellikle ilgili tutukluların kişisel ve özel durumları ve gerektiği takdirde ülkede ve ilgili tarihte söz konusu ceza infaz kurumunda hüküm süren gerilim düzeyi dikkate alındığında, bu içeriğin şiddete teşvik edecek, ceza infaz kurumunda güvenliği, disiplini veya düzeni tehlikeye düşürecek ve suç örgütü üyeleri arasındaki iletişimi kolaylaştıracak nitelikte olup olmadığı hususlarına karşılık vermesi gerektiği anlaşılmaktadır

(yukarıda 22. paragraf). Ceza infaz kurumu yetkilileri aynı zamanda, geri kalan kısmı ilgiliye vermek amacıyla sorunlu olarak kabul edilen bölümleri yayınlardan kaldırma imkânını öngörmelidirler (yukarıda 23. paragraf).

47. Anayasa Mahkemesi ayrıca, *Recep Bekik ve diğerleri* kararında, mevzuat tarafından öngörülen özel koşullara uygun olarak ceza infaz kurumlarına gönderilen yayınların tutuklulara iletilmesine ilişkin olarak, bu konuya ilişkin Anayasa Mahkemesi tarafından düzenlenen kriterler bakımından ceza infaz kurumu idaresinin örnek bir uygulamasının bulunmamasından doğan yapısal bir sorunun bulunduğunu tespit etmiştir. Anayasa Mahkemesi böylelikle, daha sonra verdiği *Yavuz Şen ve diğerleri* kararında, *Recep Bekik ve diğerleri* kararında tespit edilen yapısal sorunun çözülmesi amacıyla herhangi bir düzenlemenin yapılmadığı gerekçesiyle, kendisine sunulan başvuruları yapan kişilerin ifade özgürlüğü haklarının ihlal edildiği sonucuna varmıştır (yukarıda 24. paragraf).

48. Mahkeme, yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi* kararında, Anayasa Mahkemesi tarafından yukarıda belirtilen *Halil Bayık ve Recep Bekik ve diğerleri* kararlarında geliştirilen içtihadın ceza infaz kurumu idaresi tarafından olası bir kötüye kullanımı engelleme amacı taşıdığını ve böylelikle kendi içtihadında hedeflenen amaçlardan birini izlediğini tespit ederek, bu iki kararda Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenen ilkeleri kabul ettiğini hatırlatmaktadır (bk. yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi* kararı, § 38).

49. Anayasa Mahkemesi, yukarıda anılan *İbrahim Kaptan (2)* kararında ilgili mevzuat tarafından öngörülen özel koşullara aykırı olarak tutuklulara gönderilen yayınlara ilişkin ikinci içtihat çizgisini sunmuş ve mevcut davada başvuranların bireysel başvurularının kabul edilemez olduğuna karar vermek için bu karara atıfta bulunmuştur (yukarıda 12. paragraf).

50. Anayasa Mahkemesi, söz konusu *İbrahim Kaptan* davasında, ilgili mevzuat tarafından öngörülen özel koşullara aykırı olarak, yani posta yoluyla veya ziyaretçiler tarafından ve idarenin aracılığı olmaksızın verilme yoluyla,

tutuklulara gönderilen süreli ve süresiz yayınların tutuklulara iletilmesini ceza infaz kurumu idaresinin reddetmesi bağlamındaki bir şikâyeti incelemeye davet edilmiştir. Anayasa Mahkemesi öncelikle, tutukluların uygulanabilir düzenleme tarafından öngörülen diğer çeşitli araçlarla süreli veya süresiz yayınlara erişme imkânına sahip olduklarını ve böylelikle alınan yayınların olası bir el koyma tedbiri uygulanmadan önce, yukarıda anılan *Halil Bayık ve Recep Bekik ve diğerleri* kararlarında belirtilen ilkelere uygun olarak, sıkı ve ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulmaları gerektiğini gözlemlemiştir. Ardından Anayasa Mahkemesi, yüz binlerce tutuklu kişi bakımından bu türden bir titiz incelemenin oluşturduğu yükün ceza infaz kurumu idaresinin kendisine ait olan diğer görevleri yerine getirmesini engelleyecek nitelikte olduğu kanısına varmıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, bu amaçla öngörülen özel koşullara uygun olmayan bir şekilde gönderilen yayınların verilmesinin reddedilmesinden ibaret olan ceza infaz kurumu idaresinin uygulamasının, ceza infaz kurumunun güvenliğinin korunmasını ve suçun önlenmesini amaçladığı, zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşıladığı ve izlediği amaçla orantısız olmadığı kanısına varmıştır (yukarıda 25. paragraf).

51. Tutukluların ceza infaz kurumunda haber ve görüş alma özgürlüğü hakkında yararlanmaya devam ettiklerini hatırlatarak, Mahkeme, bu bağlamda, bu hakka yönelik her türlü kısıtlamanın “zorunlu bir sosyal ihtiyacı” karşılaması gerektiğini yeniden belirtmektedir. Mahkeme öte yandan, Sözleşmeciler Devletlerin, bu türden bir ihtiyacın bulunup bulunmadığına karar vermek için belirli bir takdir yetkisinden yararlandıklarını, ancak bu takdir yetkisinin hem kanun hem de bağımsız bir mahkeme tarafından verilmesi halinde bile, bu kanunu uygulayan kararlara ilişkin Avrupa düzeyinde bir denetime tabi olduğunu yeniden belirtmektedir. Dolayısıyla Mahkeme, bir “kısıtlamanın”, Sözleşme’nin 10. maddesi tarafından korunan ifade özgürlüğü ile bağdaşıp bağdaşmadığı hususunda son

merci olarak karar verme yetkisine sahiptir (yukarıda anılan *Bédat* kararı, § 48).

52. Mevcut davada Mahkeme, Anayasa Mahkemesinin başvuranların bireysel başvurularının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermek için *İbrahim Kaptan (2)* kararına atıfta bulunduğunu kaydetmektedir (yukarıda 12. paragraf). Anayasa Mahkemesi bu kararda, esasen, bu konuya ilişkin öngörülen yasal koşullara aykırı olarak tutuklulara gönderilen yayınların denetiminin oluşturduğu iş yüküne ve tutukluların haber ve görüş alma özgürlüğü haklarına yönelik bir kısıtlama oluşturan bu türden yayınların tutuklulara verilmesinin reddedilmesinin zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşıladığı kanısına varmak için terör örgütü üyelerinin kendileri arasında iletişim kurmalarını engelleme gerekliliğine dayanmıştır (yukarıda 25. paragraf).

53. Anayasa Mahkemesi tarafından mevcut davada verilen kararlar bağlamında *İbrahim Kaptan (2)* kararına yapılan atıfta, Anayasa Mahkemesine göre, mevcut davada başvuranlara gönderilen yayınlara el konulmasının tehlikeli içeriklerinin bir değerlendirmesine dayanılarak değil, yalnızca söz konusu yayınların bu konuya ilişkin öngörülen yasal koşullara aykırı olarak posta hizmetleri tarafından alınması nedeniyle haklı gösterildiğinin belirtildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesinin iki hâkimden oluşan heyetleri tarafından verilen kararların gerekçeleri bu bağlamda oldukça kısadır (yukarıda 12. paragraf). Öte yandan, ihtilaf konusu yayınlara el koymak için Manisa ve Edirne ceza infaz kurumlarının eğitim kurullarının açıkça diğerlerinin yanı sıra, bir yayının içeriğinin denetlenmesine imkân veren bir hüküm olan, 5275 sayılı Kanun'un 62. maddesinin 3. fıkrasına atıfta bulunduklarını (yukarıda 15. paragraf); ve bu iki eğitim kurulunun kararlarına göre, ilgili yayınlara el konulduğunu, zira bunların içeriği bakımından ceza infaz kurumlarının güvenliğini tehlikeye düşürdüğünün kabul edildiğini kaydetmek gerekmektedir (yukarıda 5 ve 8.

paragraflar). Mahkeme, yukarıda belirtilen hususları dikkate alarak, mevcut davada başvurulara gönderilen yayınların, el koyma tedbirine tabi tutulmadan önce, *Halil Bayık ve Recep Bekik ve diğerleri* kararlarında belirtilen kriterlere uygun olarak gerçekleştirilmesi gereken, içeriğine dayalı bir denetime tabi olduğu kanaatindedir.

54. Mahkeme bu bağlamda, yukarıda özetlendiği şekliyle, *Halil Bayık ve Recep Bekik ve diğerleri* kararlarında ortaya konulan Anayasa Mahkemesinin içtihadının (46. paragraf), ceza infaz kurumu idaresinden, yeterli bir gerekçeyi içeren, yani söz konusu idarenin ceza infaz kurumlarında tutuklulara gönderilen yayınların verilmesini reddetmesi halinde, bu kararlarda sıralanan belirli kriterleri karşılayan kararlar vermesini istediğini hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi* kararı, § 38). Özellikle, ceza infaz kurumunun dışından gelen bir yayının bir tutukluya verilmesinin reddedilmesi kararı yeterince ayrıntılı bir şekilde gerekçelendirilmelidir, zira ihtilaf konusu yazının iletilebilir olmadığı kabul edilen bölümlerinin hem açıkça tespit edilmesi hem de kaldırılan içerik ile söz konusu kriterler arasında somut bir bağı ortaya çıkarabilecek bir incelemeye yol açması gerekmektedir. Böylelikle, yalnızca söz konusu yayının sorunlu olarak değerlendirilen kısımlarını içeren sayfaların sayısının belirtilmesi, bu bağlamda yeterli değildir ve ilgili kriterleri dikkate alan bir inceleme yönteminin kullanılması her durumda gerekli olmaktadır (yukarıda 23. paragraf).

55. Mevcut davada Mahkeme, söz konusu ceza infaz kurumu idarelerinin eğitim kurullarının özellikle, bu yazıların ceza infaz kurumlarında bazı tutuklular tarafından sürdürülen açlık grevlerinin genelleştirilmesine neden olarak, yasa dışı örgütleri ve bunların faaliyetlerini destekleyerek ve şiddet içeren eylemlere başvurulmasını teşvik ederek, ceza infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürebilecek nitelikte olduğu kanısına vararak, iki haftada bir yayımlanan bir gazetenin dört baskısının başvuruların her birine

verilmesini reddettiklerini tespit etmektedir (yukarıda 5 ve 8. paragraflar). Söz konusu ret kararlarına karşı başvuranlar tarafından sunulan itirazları incelemeye davet edilen infaz hâkimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri, itiraz edilen kararları usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle reddetmişlerdir (yukarıda 6, 7, 9 ve 10. paragraflar).

56. Mahkeme genel olarak, eğitim kurulları tarafından *sonunda (in fine)* kabul edilen değerlendirmelerin, şüphesiz, ihtilaf konusu yayınların başvuranlara verilmesinin reddedilmesini haklı gösterebilecek kabul edilebilir gerekçeler teşkil ettiğinin değerlendirilebileceğini kabul etmektedir. Bununla birlikte, Mahkeme yalnızca eğitim kurullarının kararlarının ya da mevcut davada ulusal mahkemeler tarafından daha sonra verilen kararların, bu mahkemelerin mevcut davada *Halil Bayık ve Recep Bekik ve diğerleri* kararlarında Anayasa Mahkemesi tarafından düzenlenen kriterlere ve başvuranların ifade özgürlüğü hakkı ile ceza infaz kurumlarında düzenin ve disiplinin korunması gibi, söz konusu diğer menfaatler arasında, ifade özgürlüğü ile ilgili davalarda Mahkeme tarafından belirtilen kriterlere uygun ve yeterli bir denge kurduklarının tespit edilmesine imkân vermediğini saptayabilmektedir. Nitekim eğitim kurullarının kararlarının ihtilaf konusu kısımları içeren derginin sayfalarının sayısına atıfta bulunmasına rağmen, bu kararlarda, bu yayınlarda sorunlu olduğu kabul edilen içerik hiçbir şekilde, özet olarak dahi belirtilmemektedir. Söz konusu kararlar, bu bölümlerin ilgililer üzerindeki olası etkisinin değerlendirilmesi amacıyla başvuranların kişisel durumlarına daha fazla atıfta bulunmamaktadır. Hâlbuki daha sonra infaz hâkimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından verilen kararlar bu eksiklikleri gidermek için yeterli bir gerekçe içermemektedir (yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi* kararı, § 40). Anayasa Mahkemesi ise başvuranların bireysel başvurularına ilişkin *İbrahim Kaptan (2)* kararında vardığı sonuçların uygulanmasına karar vererek ve yetkili makamlar tarafından düzenlenen özel koşullara aykırı olarak tutuklulara gönderilen yayınlara sistematik olarak el

konulması ilkesini böylelikle onaylayarak, söz konusu ilkeler ışığında ceza infaz kurumu idarelerinin ret kararlarına ilişkin her türlü incelemeyi reddetmiştir. Böylelikle Anayasa Mahkemesi, verdiği kararlarda, daha önce bu konuya ilişkin geliştirilmiş ve ayrıntılı bir gerekçeyi içeren, *İbrahim Kaptan (2)* kararına atıfta bulunmuştur. Hâlbuki Mahkemenin daha önce belirttiği üzere, bu türden bir yaklaşım Sözleşme'nin 10. maddesi bakımından kabul edilemeyecektir (yukarıda 53. paragraf).

57. Böylelikle, mevcut davada karar vermeye davet edilen yetkili makamların ihtilaf konusu yayınlara ilişkin vardıkları sonuçları belirtmekle yetindiklerinin, zira bu makamların kararlarının, herhangi bir yeterli gerekçe içermediğinin ve bir yandan, ihtilaf konusu içeriklerle bir bağ kurabilecek ve hem Mahkemenin içtihadında hem de Anayasa Mahkemesinin içtihadında sunulan kriterlerin tamamı bakımından söz konusu sonuçları bir temele dayandırabilecek herhangi bir gerekçeden ve diğer yandan, sorunlu olarak görülen kısımların geri çekilmesinin ardından başvuranlara dergilerin verilmesi imkânına ilişkin olarak her türlü gelişmeden yoksun olduğunun Mahkeme tarafından tespit edilmesi gerekmektedir (yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi* kararı, § 41).

58. Dolayısıyla Mahkeme, mevcut davada ulusal düzeyde verilen kararlarda, ulusal makamların mevcut davada söz konusu farklı menfaatlerin dengelenmesi gerekliliğini karşıladıklarının veya idare tarafından her türlü kötüye kullanımı engelleme yükümlülüklerini yerine getirdiklerinin anlaşılmadığı kanaatine varmaktadır.

59. Mahkeme, yukarıda belirtilen hususları dikkate alarak, Hükümetin ihtilaf konusu tedbirleri haklı göstermek için ulusal makamlar tarafından ileri sürülen gerekçelerin uygun ve yeterli olduğunu ve bu tedbirlerin demokratik bir toplumda gerekli olduğunu kanıtlamadığı kanaatine varmaktadır.

60. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

61. Sözleşme’nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokolleri’nin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

62. Birinci başvuran, herhangi bir açıklama ya da bilgi sunmaksızın, kendisine gönderilen gazetenin nüshalarına el konulmasının kendisi açısından maddi ve manevi zararlara yol açtığını ileri sürmektedir. Birinci başvuran, talebini desteklemek amacıyla herhangi bir meblağı rakamla belirtmeksizin ya da herhangi bir belge sunmaksızın, iddia edilen zararların tazmin edilmesini talep etmektedir. İkinci başvuran, maruz kaldığını belirttiği manevi zarar bağlamında 10.000 avro talep etmektedir.

63. Hükümet Mahkemeyi, birinci başvuranın taleplerini, ilgilinin bunları rakamla belirtmediğini ve daha fazla desteklemediğini ileri sürerek, reddetmeye davet etmektedir. Hükümet öte yandan, manevi zarar bağlamında ikinci başvuran tarafından sunulan talebin iddia edilen ihlalle herhangi bir nedensellik bağının bulunmadığını ileri sürmekte ve ayrıca bu talebin aşırı ve desteklenmemiş olduğunu ve Mahkemenin içtihadında ödenmesine karar verilen meblağlara karşılık gelmediğini belirtmektedir.

64. Mahkeme, tespit edilen ihlal ile birinci başvuran tarafından iddia edilen ve ayrıca hiçbir şekilde desteklenmeyen maddi zarar arasında herhangi bir nedensellik bağı görmemektedir. Dolayısıyla Mahkeme, bu bağlamda sunulan talebi reddetmektedir. Bununla birlikte Mahkeme, tespit edilen ihlalin niteliğini ve davanın koşullarını göz önünde bulundurarak, bu meblağ üzerinden ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, manevi

tazminat olarak başvuruların her birine 1.000 avro ödenmesinin uygun olduğu kanısına varmaktadır (yukarıda anılan *Mehmet Çiftçi* kararı, § 50).

B. Masraf ve Giderler

65. Birinci başvuran, masraf ve giderler bağlamında herhangi bir talep sunmamaktadır. İkinci başvuran, herhangi bir meblağ belirtmeden veya taleplerini desteklemek için herhangi bir kanıtlayıcı belge sunmadan, Mahkeme nezdinde yürütülen yargılama kapsamında yaptığını belirttiği masraf ve giderlerin geri ödenmesini talep etmektedir.

66. Hükümet, birinci başvuranın masraf ve giderlere ilişkin herhangi bir talepte bulunmadığını ve ikinci başvuranın herhangi bir meblağ belirtmediğini ve bu bağlamda herhangi bir belge sunmadığını ileri sürmektedir.

67. Mahkeme, bir başvurana, yalnızca masraf ve giderlerinin gerçekliğini, gerekliliğini ve oranlarının makul niteliğini ispatlaması durumunda, Sözleşme'nin 41. maddesine dayanılarak bu masraf ve giderlerin geri ödenebileceğini hatırlatmaktadır (*Beeler/İsviçre* [BD], no. 78630/12, § 128, 11 Ekim 2022). Mevcut davada Mahkeme, yukarıda belirtilen kriterleri dikkate alarak, ikinci başvuran tarafından gereken kanıtlayıcı belgelerin sunulmaması nedeniyle, bu başvuran tarafından masraf ve giderler için dile getirilen talebi reddetmektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME,

1. Oy birliğiyle, başvuruların birleştirilmesine;
2. Oy birliğiyle, başvuruların kabul edilebilir olduğuna;
3. İkiye karşı beş oyla, Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;

4. İkiye karşı beş oyla,
- a) Davalı Devlet tarafından başvuranların her birine, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, işbu kararın kesinleşeceği tarihten itibaren üç aylık bir süre içinde, ödeme tarihindeki geçerli döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek ve bu meblağ üzerinden ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak 1.000 avro (bin avro) ödenmesine;
 - b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu meblağa, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
5. Oy birliğiyle, adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine
- karar vermiştir.*

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 18 Temmuz 2023 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Arnfinn Bårdsen
Başkan

OSMAN VE ALTAY/TÜRKİYE KARARI

Mevcut kararın ekinde, Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrası ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 74. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, Hâkimler S. Yüksel ve D. Derenčinović'in sundukları ayrık görüş yer almaktadır.

A.R.B.

D.V.A.

HÂKİMLER YÜKSEL VE DERENČINOVIĆ'İN SUNDUKLARI ORTAK MUHALAFET ŞERHİ

(Çeviri)

1. Çoğunluğa tamamen saygı duymamız gerektiğini belirterek, mevcut davada çoğunluğun Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiği yönündeki tespitine katılamamaktayız. İkcincillik ilkesini ve Anayasa Mahkemesi tarafından başvuranlara ilişkin olarak izlenen gerekçeyi göz önünde bulundurarak, ulusal mahkemelerin içtihadımızdan doğan gereklilikleri göz ardı etmediklerini düşünmekteyiz.

2. Mahkemenin kararın 44 ila 50. paragraflarında kabul ettiğı üzere, Anayasa Mahkemesi, ceza infaz kurumlarında alınan yayınlara ilişkin olarak, yayının alınma şekline bağılı olarak iki farklı içtihat çizgisi geliştirmiştir. Bir yayının ilgili düzenleme tarafından öngörülen özel koşullara saygı çerçevesinde bir tutukluya gönderilmesi halinde, ceza infaz kurumu yetkilileri *Halil Bayık* kararında Anayasa Mahkemesi tarafından belirtilen ilkeleri göz önünde bulundurmalıdırlar. Mahkeme, Mehmet *Çiftçi/Türkiye* kararında (no. 53208/19, 16 Kasım 2021), *Halil Bayık* kararında Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenen ilkeleri kabul etmiştir. Anayasa Mahkemesi öte yandan, *İbrahim Kaptan (2)* kararında, bir yayının ilgili mevzuat tarafından öngörülen özel koşullara aykırı olarak gönderildiğı durumlara ilişkin olarak ikinci içtihat çizgisini geliştirmiştir. Anayasa Mahkemesi bu kararda, ceza infaz kurumu yetkililerinin ilgili mevzuat tarafından öngörülen özel koşullara uygun olmayan bir şekilde gönderilen süreli ve süresiz yayınların tutuklulara verilmesinin reddedilmesinden ibaret olan uygulamasının tutukluların ifade özgürlüğü hakkını ihlal etmediğı kanısına varmıştır.

3. Davayla ilgili olay ve olgulara ilişkin olarak, ilgili ceza infaz kurumlarının eğitim kurulları ilgili özel koşullara aykırı olarak başvuranlara gönderilen yayınların başvuranlara iletilmesini reddetmişlerdir. Eğitim kurullarının söz konusu yayınların başvuranlara iletilmesini reddederken, bunların içeriğini ileri sürmeleri hususuna itiraz etmemektedir. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi, başvuranlar tarafından sunulan bireysel başvuruları incelerken, bunları reddetmek için *İbrahim Kaptan (2)* kararına dayanmıştır (kararın 12. paragrafı). Kendi kanaatimize göre, bu durum, Anayasa Mahkemesinin başvuranlar tarafından sunulan başvuruları reddederken, *İbrahim Kaptan (2)* kararında düzenlediği içtihadı uyguladığını göstermektedir.

4. Mahkemenin içtihadına göre, “her başvuranın, ulusal mahkemelere, bu hükmün ilke olarak Sözleşmeciler Devletler için düzenlemeyi amaçladığı, bu Devletler hakkında iddia edilen ihlalleri engelleme ya da düzeltme fırsatını vermiş olması gerekmektedir” (*McFarlane/İrlanda*, [BD] no. 31333/06, § 107, 10 Eylül 2010). Ayrıca söz konusu içtihattan, bir müdahalenin gerekliliğini değerlendirmek için, Mahkemenin ulusal makamların ihtilaf konusu tedbirin alınmasına karar verirken kabul ettikleri gerekçeyi dikkate alması gerektiği anlaşılmaktadır (*Gözel ve Özer/Türkiye*, no. 43453/04 ve 31098/05, § 51, 6 Temmuz 2010, ve *Ramazan Demir/Türkiye*, no. 68550/17, § 43, 9 Şubat 2021). Kendi kanaatimize göre, bu durum, bir kişinin belirli bir ülkede ulusal hukuk yollarını tüketmesi ve yüksek mahkemeye başvurusu durumunda, Mahkemenin yüksek mahkemenin kararını vermek için izlediği gerekçeyi dikkate alması gerektiği anlamına gelmektedir. Anayasa Mahkemesi, başvuranların durumunda, *İbrahim Kaptan (2)* kararına dayanmıştır. Dolayısıyla, çoğunluğun aksine, mevcut davanın *Halil Bayık* kararında belirtilen kriterler açısından incelenmesi gerektiğini düşünmemektedir. Mevcut davada ilgili sorun, daha ziyade *İbrahim Kaptan (2)* kararında Anayasa Mahkemesi tarafından düzenlenen ve ilgili mevzuat

tarafından öngörülen özel koşullara aykırı olarak gönderilen yayınların tutuklulara verilmemesini gerektiren ilkenin geçerliliğinin başvuranların haber ve görüş alma özgürlüğü haklarını kullanmalarına yönelik orantısız bir müdahale olarak görülüp görülemeyeceği hususudur. Aşağıda açıklayacağımız nedenlerle, bunun olabileceğini düşünmemekteyiz.

5. İkincilik ilkesini hatırlatarak başlamanın önem arz ettiğini belirtmekteyiz. Bu ilkeye uygun olarak, Mahkemenin içtihadından, ulusal makamlar tarafından yapılan dengelemenin Mahkemenin içtihadında ortaya konulan kriterlere saygı çerçevesinde gerçekleştirilmesi durumunda, Mahkemenin kendi görüşünü ulusal mahkemelerin görüşünün yerine koyması için ciddi nedenlerin bulunması gerektiği anlaşılmaktadır (*Von Hannover/Almanya* (no. 2) [BD], no. 40660/08 ve 60641/08, § 107, 7 Temmuz 2012). Ayrıca, mevcut davada söz konusu olan tedbir gibi genel bir tedbirin orantılılığının incelenmesi kapsamında, ulusal düzeyde gerçekleştirilen tedbirin gerekliliğine ilişkin yargısal incelemenin niteliği, ilgili takdir yetkisinin uygulanması hususu da dâhil olmak üzere, bu bağlamda özel bir önem taşımaktadır (*Animal Defenders International/Birleşik Krallık* [BD], no. 48876/08, § 108, 22 Nisan 2013). Ayrıca kötüye kullanma riskinin her şeyden önce Devlet tarafından değerlendirilmesi gereken bir faktör olması nedeniyle, genel bir tedbirin gevşetilmesinin yol açabileceği bu riskin değerlendirilmesi gerekmektedir. Mahkeme, genel bir tedbirin, olay bazında bir incelemeye imkân veren bir hükmün büyük bir güvensizlik, anlaşmazlık, masraf ve gecikme riskine yol açması halinde bu hükme nazaran, hedeflenen meşru amaca ulaşmak için daha pratik bir araç olduğu kanaatine varmıştır (*ibidem*). Sonuç olarak, genel tedbiri desteklemek için ileri sürülen genel gerekçeler ne kadar ikna edici olursa, Mahkeme bu tedbirin kendi incelemesine tabi tutulan özel durumdaki etkisine o kadar az önem vermektedir (*ibidem*, § 109).

6. Anayasa Mahkemesi, *İbrahim Kaptan (2)* kararında, içtihadımızda düzenlenen ilkeler ışığında ilgili bütün faktörlere ilişkin ayrıntılı ve kapsamlı bir inceleme gerçekleştirmiştir (kararın 25. paragrafı). Anayasa Mahkemesi, *İbrahim Kaptan (2)* kararında 31 ve 34. paragraflarda, tutuklulara yayınları almak için sunulan birçok imkânı ortaya koymuştur (kararın 25. paragrafı): İlgililer, ceza infaz kurumu yetkililerinden kendileri için bu yayınları satın almalarını talep edebilmekte ve resmi makam, üniversite ve mesleki kuruluşlar tarafından çıkarılan gazete, kitap ve basılı yayınları ücretsiz olarak alabilmektedirler, ilgililer ceza infaz kurumundaki kütüphaneye özgürce erişmekte ve doğum günleri veya dini bayramlar dolayısıyla yakınları tarafından hediye olarak sunulan veya posta yoluyla gönderilen kitapları alabilmekte ya da ders kitaplarını elde edebilmektedirler. Ayrıca Anayasa Mahkemesi, ceza infaz kurumlarına konulan tutukluların sayısını ve ceza infaz kurumu yetkililerinin tutuklular tarafından alınan her yayını inceleme yükümlülüğünün oluşturabileceği ek yükü göz önünde bulundurmuştur. Anayasa Mahkemesi, bu türden bir yükümlülüğün ceza infaz kurumu yetkililerinin ceza infaz kurumlarında düzenin ve güvenliğin korunmasına ilişkin yükümlülüklerini doğru bir şekilde yerine getirmelerini engelleyebilecek nitelikte olduğunu kaydetmiştir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, tutukluların her zaman ilgili mevzuat tarafından öngörülen özel koşullara uygun olarak yayınları almayı talep edebilecekleri, başka bir ifadeyle, bilgiye erişimden tamamen yoksun bırakılmadıkları kanısına vararak, *İbrahim Kaptan (2)* kararında, tutuklunun ifade özgürlüğü hakkının ihlal edilmediği sonucuna ulaşmıştır.

7. İlgili içtihadı ve davaya özgü koşulları dikkate alarak, ceza infaz kurumu sisteminin etkili bir şekilde işleyişini sağlayacak ve tutukluların haber ve görüş alma haklarını koruyacak bir şekilde yayınların elde edilmesine ilişkin özel koşulların düzenlenmesinin Devletin takdir yetkisi kapsamına girdiği kanısına varmaktayız. Bu bağlamda, Anayasa

Mahkemesinin *İbrahim Kaptan (2)* kararında düzenlediği ve mevzuat tarafından öngörülen özel koşullara aykırı olarak gönderilen yayınların kabul edilmemesini gerektiren ilkenin gerçekte başvuranlar açısından herhangi bir dezavantaja yol açmadığını vurgulamak istemekteyiz. Her halükârda, başvuranlar, ceza infaz kurumu yetkilileri aracılığıyla yayınları dışarıdan satın alma sistemine ilişkin bir aksaklığı, ceza infaz kurumlarındaki kütüphanelere ilişkin bir eksikliği ya da sonunda, Devletin kendisi tarafından düzenlenen araçlarla bilgiye veya özel bir görüşe erişimi sağlama yükümlülüğünü yerine getirmediğini iddia etmemektedirler (*İbrahim Kaptan (2)* davasında Anayasa Mahkemesi tarafından verilen karara atıfta bulunan kararın 25. paragrafı).

8. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesinin *İbrahim Kaptan (2)* kararında belirttiği ilkeleri yeniden ifade ederek, başvuranların durumunda, ilgililerin haber ve görüş alma özgürlüğü haklarını orantısız bir şekilde sınırlandırdığının belirtilmesinden ibaret olan tespite katılamamaktayız.